

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ ΙΔΡΥΜΑ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.

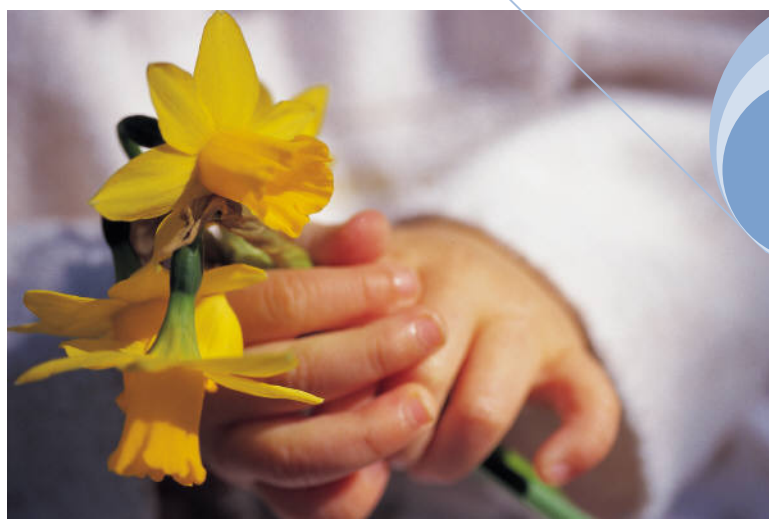
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΤΟΣ 2009-2010

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Η διδασκαλία της ορθογραφίας στο Δημοτικό Σχολείο.

Επιβλέπων καθηγητής : Μιχάλης Αθανάσιος

Συμβουλευτική επιτροπή :

Θεόδωρος Αγγής –Μόνιμος Λέκτορας

Παρασκευή θώμου Π.Δ.407/80

Φοιτήτρια: Θεοδώρου Μαρία

A.M. 411/2006048

Περιεχόμενα εργασίας

- Σκοπός της συγγραφής σελ.3
- Ορισμός ορθογραφικής ικανότητας σελ.3
- Αρχές ορθογραφίας σελ.4-5
- Η διδασκαλία της ορθογραφίας σε χώρες του εξωτερικού και στην Ελλάδα σελ.5-7
- Σχέση της ορθογραφίας με την γραφή και την ανάγνωση σελ.7-8
- Στάδια διδασκαλίας ανάπτυξης του παιδιού σελ.9-11
- Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και η διδασκαλία της ορθογραφίας σελ.11-12
- Ικανότητες που θα πρέπει να αναπτύξουν τα παιδιά σελ.13-15
- Βασικά χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου σελ.14-15.
- Στάδια εξοικείωσης με τον γραπτό λόγο σελ.15
- Ορθογραφικά λάθη –κριτήρια βαρύτητας των λαθών σελ.16-17
- *Σημερινά δεδομένα διδασκαλίας της ορθογραφίας στα σχολικά εγχειρίδια σελ.17*
- *Ποια η διδακτική της ορθογραφίας στο δημοτικό σχολείο σελ.17-18*
- *Τρόποι διδασκαλίας της ορθογραφίας σελ.18-*
- *Διδακτικές στρατηγικές σελ.18-23*

- Παρουσίαση παραδειγμάτων ορθογραφικών και λεξιλογικών ασκήσεων στα σχολικά εγχειρίδια σελ.24-31
- Αξιολόγηση των σχολικών εγχειριδίων σελ.31-32
- Παράθεση ενδεικτικών ασκήσεων αιτιολογημένης ορθογραφίας σελ.33-37
- Δραστηριότητες ομαδικών παιχνιδιών εκμάθησης ορθογραφίας σελ.37-38
- Βιβλιογραφία σελ 38

Την Γλώσσα μου έδωκαν ελληνική

Το σπίτι φτωχικό στις αμμουδιές του Ομήρου .

Μονάχη έγνοια η γλώσσα μου στις αμμουδιές του Ομήρου

<<Κάθε λέξη κι από να χελιδόνι

Για να σου φέρει τη άνοιξη μέσα στο θέρος >>

ΤΟ ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ

Σκοπός της συγγραφής: Η ορθογραφία είναι μια σύνθετη διαδικασία και σχετίζεται με την γραφή με ανεκτά ορθό τρόπο των σκέψεων του παιδιού ,σε σχέση με μια σειρά φωνημικών, ,μορφολογικών και γραμματικών κανόνων .Η διδασκαλία της είναι αναγκαία γ ια να μπορεί ο μαθητής να επικοινωνεί γραπτά με ορθό τρόπο . Η ορθογραφική δεξιότητα έχει αναπτυξιακή μορφή και αναπτύσσεται σε στάδια. Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στην ορθογραφία κάνουν λάθη που είναι ανάλογα με αυτά που κάνουν μικρότερα σε ηλικία παιδιά που βρίσκονται σ αυτό το στάδιο ανάπτυξης της ορθογραφικής δεξιότητας . Παρακάτω θα αναλυθούν διεξοδικά οι κύριες πτυχές της ορθογραφίας ,τα στάδια της ορθογραφικής δεξιότητας και τεχνικές διδασκαλίας.

Ορισμός: Η γραφή προϋποθέτει τις δεξιότητες εκείνες ,που επιτρέπουν στο παιδί την έκφραση των ιδεών και των συναισθημάτων του ,σε ορθή σύμφωνα με το συμβολικό σύστημα της γραπτής γλώσσας , μορφή .Αυτή η γραπτή μορφή λέξεων ,από γράμματα που ακολουθεί κάποιους κανόνες είναι η ορθογραφία .Αν κάθε γράφημα αναπαριστούσε ένα φώνημα , η ορθογραφία θα ήταν αρκετά απλή και θα σχετίζονταν αποκλειστικά και μόνο , με τη μάθηση των γραμματικών κανόνων .Τα πράγματα όμως δεν είναι τόσο απλά στα ελληνικά αλλά και σε άλλες γλώσσες

Σκοπός του μαθήματος σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών είναι οι εξής :

1. Να αποκτήσουν οι μαθητές τη δεξιότητα της γραφής και να ασκηθούν προοδευτικά στο γραπτό λόγο , ώστε να εκφράζονται με ευχέρεια , σαφήνεια ,πληρότητα και δημιουργικότητα.
2. Να εθιστούν σε τεχνικές μελέτης και αυτοάσκησης και στη χρήση βοηθημάτων , όπως είναι το ορθογραφικό λεξικό και το εγχειρίδιο γραμματικής .

Όσο αναφορά **το κεφάλαιο γραπτή έκφραση** οι σκοποί που αναφέρονται είναι οι εξής :

1. Τα παιδιά να χρησιμοποιούν σωστά τα γραπτά σύμβολα για την απόδοση του προφορικού λόγου
2. Να γράφουν ευανάγνωστα ,γρήγορα και ορθογραφημένα .

Στο κεφάλαιο που αφορά το λεξιλόγιο αναφέρεται ότι :

- Τα παιδιά ταυτίζουν την ακουστική με την οπτική εικόνα των λέξεων
- Κάνουν χρήση λεξικών όπως (ορθογραφικών , ερμηνευτικών ,ετυμολογικών , ειδικών .).

Αρχές ορθογραφίας:

Αρχή του συνθετικού μαθήματος της ορθογραφίας :Τα προτεινόμενα υλικά θα πρέπει να χρησιμεύουν ως ερεθίσματα που καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να προκύψουν ασκήσεις από το περιεχόμενο του μαθήματος της πατριδογνωσίας και της εισαγωγής στην επιστημονική γνώση ,του μαθήματος της πατριδογνωσίας και της εισαγωγής της

επιστημονικής γνώσης .Ανάλογα με την περίπτωση συνάζονται κείμενα με το βασικό λεξιλόγιο ή που λαμβάνουν υπόψη τους βασικά ορθογραφικά φαινόμενα . Τα κείμενα χρησιμεύουν ως βάση της επικοινωνιακής και γνωστικής αντιπαράθεσης , ώστε τα παιδιά να κατανοήσουν τη σχέση τους με τον παραλήπτη .

Αρχή της άσκησης μέσω του παιχνιδιού: Το παιχνίδι αναμφισβήτητα αποτελεί ένα είδος πρόκλησης για τους μαθητές το οποίο όχι μόνο διευκολύνει την εκμάθηση της ορθογραφίας και του βασικού λεξιλογίου αλλά και αναπτύσσει της συνεργατικές και επικοινωνιακές δεξιότητες του μαθητή.

Αρχή της μάθησης μέσω περισσότερων διαύλων: με συμπερίληψη των φάσεων της εκμάθησης καθώς και της κατάκτησης ορθογραφικών στρατηγικών. (πηγή: Η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο, επιμέλεια Otto Schober, μετάφραση Κωνσταντινίδης ,Γεμεντζή, Νουσια)

Η διδασκαλία της ορθογραφίας σε χώρες του εξωτερικού

Μερικά σχετικά παραδείγματα είναι η Αγγλία όπου χρησιμοποιούνται τραγουδάκια τα λεγόμενα mother goose stories και έχουν μια λογοτεχνική κατηγορία εκμάθησης των πρώτων λέξεων .Τα Αγγλικά επίσης όπως και τα Γερμανικά έχουν πολλές μονοσύλλαβες λέξεις και προσφέρουν φωνολογική ανάλυση των λέξεων ,ιδιαίτερα εάν λάβει κανείς υπόψη του ότι μέσα σε μία μικρή λέξη μπορεί να συναντήσει

και τρία σύμφωνα στη σειρά πριν η μετά το φωνήεν όπως για παράδειγμα η κατάληξη <<ight.>> που αποτελεί κανονικό σχήμα φωνολογικής ανάλυσης.

Νορβηγία :Οι Hoien, Stanovich , Bjaalid(1995), στην έρευνα που διεξήγαν στην πρώτη και Δευτέρα δημοτικού σχολείου ακολούθησε τα εξής επίπεδα :

- ✓ Φωνηματικό
- ✓ Συλλαβική διερεύνηση της γλώσσας
- ✓ Ασκήσεις ρίμας και ομοιοκαταληξίας.

Αυτό που φάνηκε να υπερισχύει ήταν η φωνημική διδασκαλία, και η ομοιοκαταληξία ρήμα .

Γερμανία: Οι Γερμανοί Wimmer, Ladern, Schneider ασχολήθηκαν στις έρευνες τους με την πρώτη δημοτικού ,Τετάρτη και Τρίτη τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στην πρώτη δημοτικού η αναγνώριση του πρώτου γράμματος είχε σπουδαίο ρόλο ενώ στην Τρίτη και Τετάρτη δημοτικού αυτό που έπαιξε ρόλο ήταν η αναγνώριση της κατάληξης.

Πορτογαλία: Τα Πορτογαλικά μοιάζουν πιο πολύ με τα Ελληνικά και εδώ η συλλαβή αποτελεί την πιο ασφαλή μονάδα εκμάθησης της ορθογραφίας και της ανάγνωσης των λέξεων.

Ας δούμε όμως τι συμβαίνει με τα Ελληνικά :

Τα Ελληνικά έχουν ως βάση τους την ικανότητα διαχωρισμού του συμφώνου από το φωνήεν .Η συλλαβική μέθοδος είναι αυτή που απλουστεύει τη διαδικασία εκμάθησης της των λέξεων .Τα Ελληνικά επίσης έχουν λιγότερες μονοσύλλαβες λέξεις , δεν υπάρχουν πολλά μονοσύλλαβα ρήματα η ουσιαστικά . Το πέρασμα από τη συλλαβή στο γράμμα γίνεται αυτόματα με την αναγνωστική διαδικασία . Η αλφαβητική

μέθοδος η οποία χρησιμοποιούνταν για αιώνες τώρα έχει δώσει τη θέση της στην αναλυτικό –συνθετική μέθοδο όπου η αναγνώριση λέξης περνά από το συλλαβισμό . Η Ελληνική ορθογραφία είναι φωνητική. Αυξημένος αριθμός δυσκολίας υπάρχει κατά την διδασκαλία στα πέντε Ελληνικά γράμματα ι(ι,η,υ,οι,ει) και στα δύο διαφορετικά ε και ο και στον τρόπο που αυτά διαφοροποιούνται . Επίσης δεν μπορεί να παραβλέψει κανείς τον τονισμό των λέξεων και την διδασκαλία των λέξεων αυτών που τονίζονται σε διαφορετικές συλλαβές αλλά το περιβάλλον στο οποίο χρησιμοποιούνται είναι διαφορετικό .

Σχέση της ορθογραφίας με την γραφή και με την ανάγνωση

Η ορθογραφία είναι γραφή με ανεκτό τρόπο , σε σχέση με μια σειρά φωνημικών ,μορφολογικών , γραμματικών κανόνων . Είναι η προϋπόθεση της ύπαρξης της . Όταν η γραφή δεν είναι ορθή ,δεν είναι δυνατόν να επιτελέσει τον πρωταρχικό της στόχο την επικοινωνία . Ανάγνωση και ορθογραφία είναι δύο σημεία στην αναπτυξιακή πορεία του παιδιού ,που διαφέρουν ποσοτικά όσον αναφορά στη γνώση της λέξης που είναι απαραίτητη για μια ακριβή απόδοση .Ποιοτικά είναι παρόμοιες στις βασικές γνωστικές διαδικασίες που εμπλέκονται . Έτσι η ορθογραφία σε ανηλικούς και ενηλικούς που έχουν συναφή προβλήματα είναι πιο δύσκολη από ότι η συναφή ανάγνωση .Αυτό συμβαίνει γιατί η παραγωγή είναι πιο δύσκολη από ότι η πρόσληψη. Η παραγωγή ,πέρα από την εμπλοκή της ανακλητικής μνήμης ,χρειάζεται και καλύτερη και πιο ολοκληρωμένη γνώση της λέξης , εκεί που η πρόσληψη εμπλέκει την αναγνώριση και μερική γνώση της λέξης. όπως έχουν δείξει διάφορες έρευνες που έχουν να κάνουν με τη σχέση της φωνημικής ικανότητας και τις αναγνωστικής έχουν

δείξει ότι τα παιδιά τα οποία διαβάζουν ένα αριθμό βιβλίων κάνουν λιγότερα ορθογραφικά λάθη από αυτά τα οποία δεν διαβάζουν .Οι γονείς πως εδικός παράγοντας όμως έδειξαν οι έρευνες υποστηρίζουν ότι είναι χρήσιμο τα παιδιά τους να χρησιμοποιούν το ποιητικό λόγο για την ορθογραφική τους ανάπτυξη .Αντίθετα τα παιδιά προτιμούν τον πεζό λόγο αντί του ποιητικού . Ένας σημαντικός παράγοντας που παίζει ρόλο στην συγγραφική προτίμηση των παιδιών είναι οι συγγραφικές προτιμήσεις είναι η συγγραφική προτίμηση των γονιών τους .

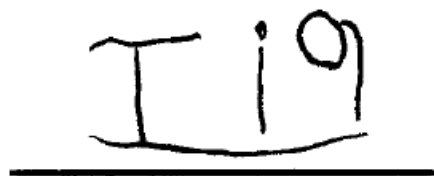
Στάδια διδασκαλίας ανάπτυξης του παιδιού στο σχολείο

Στάδια ορθογραφικής ανάπτυξης του παιδιού στο σχολείο

Πριν από την έναρξη της σχολικής ζωής των παιδιών που είναι και η αρχή της συστηματικής επαφής τους με γραπτό γλωσσικό κώδικα, το γράψιμό τους είναι πηγαίο, με ακαθόριστη ορθογραφία. Μόνο οι πολύ εφευρετικοί και με αφαιρετική σκέψη ενήλικες, μπορούν να το καταλάβουν. Όσο αναπτύσσεται το παιδί και ιδιαίτερα όταν έρθει στο σχολείο σε επαφή με τον κώδικα, με έναν οργανωμένο τρόπο, αποκτά πλέον δεξιότητες ορθογραφίας. Η απόκτηση αυτή των δεξιοτήτων, έχει αναπτυξιακό χαρακτήρα και ολοκληρώνεται σε πέντε στάδια (Bailet, Grinnell,). Αυτά είναι :

Στάδιο 1^ο Προφωνημική ορθογραφία

Τα παιδιά σ' αυτό το στάδιο, αντιλαμβάνονται ότι τα γράμματα μεταφέρουν ένα μήνυμα, που μπορεί να διαβαστεί, αν και δεν γνωρίζουν πως υπάρχει σχέση μεταξύ ορθογραφίας της λέξης και προφοράς. Γράφουν κάνοντας ζωγραφιές ή γράμματα και αριθμούς χωρίς όμως νόημα.

Στάδιο 2^ο Πρώιμη φωνημική ορθογραφία

Τα παιδιά αρχίζουν να αντιλαμβάνονται ότι τα γραμμένα σημάδια, τα ατα, αντιπροσωπεύουν συγκεκριμένους ήχους σε λέξεις. Αρχίζουν να γράφουν ριστον ένα γράμμα σωστό από τη λέξη, με πιθανότερο το αρχικό. Πολλές φορές ύν να φτάσουν μέχρι 3 ή 4 σωστά γράμματα, στη σωστή ή σε λάθος σειρά μέσα ξη.

Ε α α α

Στάδιο 3^ο Ονομασία γραμμάτων

Τα παιδιά αναπτύσσουν ένα σταθερό οπτικό λεξιλόγιο, αναγνωρίζουν ότι η ίναι μια ολότητα που περιβάλλεται από λευκό κενό χώρο. Εδραιώνεται πλέον αθερή γνώση των γραμμάτων, σαν αντιπροσωπευτικών των ήχων. Οι γνωστές ορθογραφούνται με επιτυχία, ενώ οι άγνωστες γίνεται προσπάθεια να γραφούν, οηίζοντας το όνομα ενός γράμματος, με τον ήχο που αντιπροσωπεύει η λέξη.

Τρα Π Ζ

Στάδιο 4^ο Μεταβατική ορθογραφία

Τα παιδιά χειρίζονται καλά τα περισσότερα γράμματα και καταλαβαίνουν ως ορθογραφικούς κανόνες. Επίσης, είναι σε θέση να γνωρίζουν ποιο μέρος αηπού τους είναι ορθογραφημένο και ποιο είναι λάθος. Αρχίζει η εμφάνιση ωστικών δεξιοτήτων στην ορθογραφία.

Στάδιο 5^ο Παραγωγική ορθογραφία

Είναι το στάδιο κατά το οποίο τα παιδιά χειρίζονται καλά τους ορθογραφικούς κανόνες και απλώς θα πρέπει να δουλέψουν κι άλλο, για να καταφέρουν να χειρίζονται πιο σύνθετους και περίπλοκους κανόνες και ιδιαίτερα την ιστορική ορθογραφία. Βρίσκονται στο στάδιο εκείνο που γράφουν ορθογραφημένα και τα λάθη που μπορεί να κάνουν, σχετίζονται με πολύ συγκεκριμένα στοιχεία, ιστορικής ιδιαίτερα ορθογραφίας.

Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και η ορθογραφία

Η έρευνα έχει δείξει πως τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, κάνουν λάθη στη ορθογραφία που δεν διαφέρουν δραματικά, από αυτά των συνηθισμένων παιδιών. Στην πραγματικότητα, η ανάπτυξη της ορθογραφίας τους ακολουθεί το ίδιο μοτίβο όπως των συνηθισμένων, εκτός του ότι γίνεται σε διαφορετικού χρόνου, έχει διαφορετικούς ρυθμούς. Με άλλα λόγια τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες χρησιμοποιούν στρατηγικές ανάλογες με αυτές μικρότερων από αυτά παιδιών. Για παράδειγμα, τα παιδιά αυτά μένουν το στάδιο της μεταβατικής ορθογραφίας ακόμα, ακόμα και στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου, ενώ οι συνομήλικοί τους, το έχουν εγκαταλείψει πριν από τις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού. Χρειάζεται λοιπόν να υπάρξει διαφορετική αντίληψη στη διδακτική διαδικασία, αφού πρώτα αποκλειστούν αίτια όπως η κακή διδασκαλία, το περιβάλλον, η φωνολογική ενημερότητα, η προσοχή.

Η διαφορετική αντίληψη στη διδακτική διαδικασία, πρέπει να αφορά συγκεκριμένους άξονες όπως δραστηριότητες, που θα διευκολύνουν το παιδί, να αναπτύξει εκείνες τις δεξιότητες

που είναι απαραίτητες , για να βελτιωθεί η ορθογραφική του ικανότητα .Μερικοί από τους άξονες αυτούς είναι :

1. Δίνεται έμφαση στις λέξεις τις οποίες θα πρέπει να μάθει ο μαθητής .Οι λίγες λέξεις που θα διδαχθούν , να είναι όσο το δυνατόν πιο χρήσιμες .
2. Για να μην βιώσει άλλη μια αποτυχία ο μαθητής , πρέπει οι λέξεις που θα διδαχθούν , να μην είναι περισσότερες από αυτές που μπορεί να μάθει .Τα παιδιά τα οποία έχουν αποτύχει δεν τους είναι απαραίτητη μια ακόμα αποτυχία .
3. Δίνεται περισσότερη έμφαση στη συζήτηση που θα ακολουθήσει πάνω στις λέξεις που θα μαθευτούν .Πρέπει να γίνει σαφές , ότι ο μαθητής γνωρίζει τη σημασία της λέξης .Ακόμα , με ερωτήσεις πρέπει να καθοδηγηθεί ο μαθητής ,ώστε να παρατηρήσει τις λέξεις και από άποψη δομής .
4. Η προφορά των λέξεων πρέπει να είναι σωστή και φυσική.
5. Ενδυναμώνονται οι όποιες εικόνες που έχει ο μαθητής για τις λέξεις όταν τις ιχνηλατεί με το δάκτυλο .
6. Σημειώνονται οι κακές συνήθειες μελέτης .Η δασκάλα κάνει φανερό πώς αυτές οι συνήθειες , μπορούν να αποβούν αποτρεπτικές για την επιτυχία στην εκμάθηση της ορθογραφίας .
7. Ελέγχεται και αν είναι δυνατόν προσαρμόζεται η μέθοδος ατομικής μελέτης του παιδιού.
8. Προσφέρεται μια μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων γραφής

Ικανότητες που θα πρέπει να αναπτύξει το παιδί:

1. Αντιστοιχία φωνήματος –γραφήματος
2. Ορθογραφική κανονικότητα
3. Ληκτική ορθογραφία (καταλήξεις και παραγωγή λόγου)π.χ. Τα ρήματα που τελειώνουν σε –ωνω γράφονται με ω
4. Κανονικότητες και στο θέμα (θεματική ικανότητα)
Π.χ.γεν :όταν έχει ρίζα γεν με ένα ν.
Γεννή :όταν έχω ρίζα γεννή με δύο ν .
5. Από την Τρίτη δημοτικού και πάνω ισχύει η αρχή της αιτιολογημένης ορθογραφίας.

Βασικά χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου:

- ✓ **Διάρκεια** :Σε αντίθεση με το προφορικό λόγο που έχει στιγμιαία διάρκεια και χρήση , ο γραπτός λόγος είναι από τη φύση του προορισμένος να διατηρείται στον χρόνο και επομένως ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να επανέρχεται ξανά και ξανά σε τμήματα του ολόκληρου κειμένου.
- ✓ **Η άνεση της αντίδρασης** : ο αναγνώστης μπορεί να αποκωδικοποιεί με τον δικό του τρόπο και σύμφωνα με τους δικούς του ρυθμούς .
- ✓ **Η απόσταση** : Το γραπτό μήνυμα προορίζεται για κάποιον η κάποιους αναγνώστες που δεν βρίσκονται στο άμεσο περιβάλλον του πομπού.
- ✓ **Η συστημικότητα** : Το γεγονός ότι ο γραπτός λόγος λειτουργεί εκτός περιβάλλοντος αναγκάζει τον συντάκτη να είναι πιο σαφής και λεπτομερειακός . Σε αντίθεση με τον προφορικό λόγο που ακολουθείται και από την γλώσσα του σώματος ο γραπτός λόγος δεν έχει αυτή την δυνατότητα και έτσι οφείλει να είναι πληρέστερος ,

απαιτητικότερος , αναλυτικότερος και πιο συστηματικότερος από τον προφορικό λόγο .

- ✓ **Η τυπικότητα** : ο γραπτός λόγος σε σχέση με το προφορικό λόγο διακρίνεται και για την τυπικότητα του . δηλαδή την ικανότητα να εντάσσονται σε μια ευρύτερη κατηγορία κειμένων που είναι γνωστές ως είδη ή τύποι.

Στάδια εξοικείωσης με τον γραπτό λόγο

- **Η αντιγραφή** : το πρώτο βήμα είναι να εξοικειωθούν οι μαθητές μας με γραπτά σύμβολα της γλώσσας τους και να γίνουν ικανοί να τα γράφουν σωστά . Για τον λόγο αυτό , όπως αντιγραφή γραμμάτων , συνδυασμός γραμμάτων και λέξεων Σ αυτό το στάδιο είναι μηχανικό.
- **Η υπαγόρευση**: Μετά την αντιγραφή η επόμενη μορφή άσκησης είναι η υπαγόρευση κειμένων, τα οποία στην αρχή είναι μικρά και απλά στην συνέχεια είναι εκτενέστερα και πιο δύσκολα.
- **Η γραπτή δραστηριότητα περιοριστικού τύπου**: Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται σύντομες γραπτές δραστηριότητες το περιεχόμενο των οποίων είναι σχεδόν προκαθορισμένο όπως σύντομες γραπτές απαντήσεις σε ερωτήσεις που ήδη γνωρίζουν τα παιδιά .
- **Η καθοδηγούμενη γραπτή δραστηριότητα**: η συγκεκριμένη δραστηριότητα χρησιμοποιείται συνήθως σε περιπτώσεις που οι μαθητές δεν είναι ακόμα εξοικειωμένοι με τον γραπτό λόγο . Ο δάσκαλος για να τους βοηθήσει προτείνει:
 - 1.ένα κείμενο μοντέλο
 - 2.παρέχοντας προφορικές οδηγίες για την σύνταξη του συγκεκριμένου μοντέλου.
 - 3.συνδιάζοντας τις δύο τεχνικές.

Ορθογραφικά λάθη

Τα ορθογραφικά λάθη που κάνουν τα παιδιά , μπορεί να προέρχονται από προβλήματα στην οπτική μνήμη , στην ακουστική και οπτική διάκριση και τις κινητικές δεξιότητες. Έτσι τα λάθη μπορεί :

- ✚ Παράλειψη γραμμάτων και συλλαβών.
- ✚ Αντικατάσταση γραμμάτων και συλλαβών .
- ✚ Πρόσθεση γραμμάτων και συλλάβων .
- ✚ Λάθη στην χρήση του κεφαλαίου γράμματος .
- ✚ Λάθη τονισμού ή παντελής έλλειψη τόνων .
- ✚ Λάθη μεταξύ στην απόσταση μεταξύ μέσα σε μία πρόταση .
- ✚ Κακή γραφή των γραμμάτων .
- ✚ Συντακτικά λάθη .
- ✚ Λάθη σε βασικούς κανόνες της ορθογραφίας .
- ✚ Λάθη ιστορικής ορθογραφίας .
- ✚ Έλλειψη γενίκευσης των κανόνων ορθογραφίας σε όλες τις λέξεις ομοιοκατάληκτες ή παράγωγες
- ✚ Υπάρχουν όμως και λάθη λεξιλογίου όπως και άλλα που οφείλονται σε φτωχή δεξιότητα αυτοδιόρθωσης.(Hall,Salas,Grimes.)

Κριτήρια βαρύτητας των λαθών.

- ✓ Κατανοησιμότητα με βάση επικοινωνιακών και πραγματολογικών όρων .
- ✓ Γραμματικότητα –αποδεκτότητα
- ✓ Προκλητικότητα βάσει κοινωνιογλωσσικών κριτηρίων (π.χ. κανόνες ευγένειας)

- ✓ Παρατηρησιμότητα.
- ✓ Συχνότητα

Σημερινά δεδομένα διδασκαλίας της ορθογραφίας στα σχολικά εγχειρίδια

Ποια η διδακτική της ορθογραφίας στο δημοτικό σχολείο

Ο έλεγχος της ορθογραφίας τείνει να γίνει πιο ελαστικός όχι όμως και να καταργηθεί .Σκοπός είναι η σταδιακή επανεξέταση των αντανακλαστικών συνειρμών του μαθητή που αντιδρά με θετικό τρόπο στα ερεθίσματα διόρθωσης .Έτσι η αυτοεικόνα των παιδιών βελτιώνεται όταν αυτοδιορθώνονται ή τους διορθώνουν την ορθογραφία οι συμμαθητές τους ..Οι λέξεις για την καρτέλα είναι κατάλληλα επιλεγμένες από το βασικό λεξιλόγιο του κάθε παιδιού. Σχετικό ρόλο στην ορθογραφία παίζουν και οι ομαδοποιήσεις στις λέξεις ..Η διδασκαλία των καταλήξεων γίνεται μόνο με παραδείγματα μέσα από την χρήση του λόγου . Η διδασκαλία της ορθογραφίας γίνεται κυρίως μέσα από τις εργασίες *γράφω και μαθαίνω και λέξεις για την καρτέλα* .Το *γράφω και μαθαίνω* είναι χαρακτηριστικά ένα απόσπασμα από το διδαγμένο κείμενο 2-3 σειρών το οποίο έχει δύο στόχους κυρίως: Πρώτος στόχος είναι η άσκηση των παιδιών στην πλάγια γραφή . Δεύτερος στόχος είναι να ασκηθούν τα παιδιά στην ορθογραφική άσκηση . Η διόρθωση του συγκεκριμένου αποσπάσματος γίνεται είτε από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό , ο οποίος γράφει στον πίνακα της ορθογραφία και την αποκαλύπτει την ώρα της διόρθωσης ,η με αυτοδιόρθωση . Οι λέξεις για την καρτέλα είναι μια εργασία κατά την οποία δίδονται στους μαθητές 4-8 λέξεις οι οποίες αντιγράφονται στο πίσω μέρος της καρτέλας . Αυτές

εξετάζονται με το γράφω και μαθαίνω κατά τη διάρκεια υπαγόρευσης της ορθογραφίας .

Τρόποι διδασκαλίας της ορθογραφίας

1. Κλασική μέθοδος :τα παιδιά γράφουν καθ απαγόρευση και ο δάσκαλος διορθώνει.
2. Με αυτοδιόρθωση :στη συνέχεια π δάσκαλος κάνει τον τελικό έλεγχο.
3. Με αλληλοδιόρθωση: χωρίς βαθμούς

Άγνωστη ορθογραφία

1. Την γράφει ο δάσκαλος στον πίνακα . Τα παιδιά την διαβάζουν .Κλείνουν τα μάτια .Το αναπαράγουν .Το σβήνει .Το γράφουν .Το επανελέγχουν
2. Δίνεται φωτοτυπημένη .Η διόρθωση γίνεται επί τόπου αλλά α αφου διαβαστεί πάλι το άγνωστο κείμενο.

Η ορθογραφία δεν πρέπει να μαθαίνεται απ έξω ,γιατί μόνο το 30% μπορεί να την απομνημονεύσει .όταν προσκολλούνται στην απομνημόνευση δεν τονίζουν σωστά .

Ποιο ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε σχέση με τα διδακτικά μοντέλα

- ✚ Μοντέλο διάλεξης : Η διδασκαλία οργανώνεται με το δάσκαλο να παρουσιάζει τον κανόνα και να ακολουθεί το παράδειγμα .
- ✚ Μοντέλο κατευθυνόμενης διδασκαλίας : ο δάσκαλος είναι βοηθός ,σύμβουλος ,καθοδηγητής , δημιουργικός ,κοινωνικός. Εδώ η διδασκαλία παρουσιάζει πολλά παραδείγματα πρίν τη διατύπωση του κανόνα.
- ✚ Μοντέλο ανοιχτής τάξης :Ο δάσκαλος στηρίζεται στην ισότητα και την αμοιβαιότητα των σχέσεων με τους μαθητές και την ανάληψη πρωτοβουλιών από αυτούς. Η διδασκαλία προτρέπει τους μαθητές να κατακτούν με δική τους πρωτοβουλίες τις αξίες και δεξιότητες.

Διδακτικές στρατηγικές

Η διδασκαλία της ορθογραφίας μπορεί να ακολουθήσει κάποιες διδακτικές αρχές όπως :

- **Παροχή κινήτρων** :η παροχή κινήτρων στον μαθητή για να γράφει ορθά τη γλώσσα του είναι απαραίτητη και πολυεπίπεδη διαδικασία. Είναι απαραίτητη στο να αποδειχθεί ο μαθητής την ανάγκη να ολοκληρώσει την προσπάθεια αλλά και να μοιραστεί τη γνώση του με τους άλλους .
- **Μοντελοποίηση** :Η διδακτική αρχή της μοντελοποίησης είναι πρωταρχικό και κομβικό σημείο της διδασκαλίας παιδιών ,που έχουν αποτύχει να μάθουν ορθογραφία κατά τη διάρκεια της εβδομάδας κατά την διάρκεια, στο συνηθισμένο μάθημα της Γλώσσας .Ο μαθητής μπορεί να διακρίνει μέσα από τη δειγματική μορφή των λέξεων από τη δασκάλα , τις διαδικασίες που ακολουθούνται(Stovitchek and jobes,1977).Ακόμα μπορεί να ανιχνεύσει τους κανόνες της ορθής γραφής . Η δασκάλα πρέπει να μοντελοποιήσει της διαδικασίες εύρεσης της σωστής λέξης .Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να εγκαταλείψει την εικόνα της αλάνθαστης δασκάλας .Πρέπει να δείχνουμε ότι η γνώση είναι προσβάσιμη σ αυτόν . Η μίμηση μοντέλου μπορεί να χρησιμοποιείται και σαν τεχνική .
- **Δραστηριότητες ορθής γραφής με νόημα**: οι δραστηριότητες ορθής γραφής που θα δώσει στο παιδί η δασκάλα ,πρέπει να το οδηγήσουν στο συμπέρασμα πως είναι απαραίτητες και θα το βοηθήσουν να επικοινωνήσουν μαζί τους . Αυτό μπορεί να είναι το γράψιμο της λεζάντας , γραπτές συζητήσεις , ημερολόγιο , σχολική εφημερίδα .
- **Ανατροφοδότηση** : Η ενθάρρυνση θα πρέπει να είναι πάντοτε θετική μπροστά στα παιδιά τα οποία ενδέχεται να προσπαθούν για το καλύτερο.

Παραδοσιακοί μέθοδοι διδασκαλίας

- ο Είναι οι μέθοδοι που ακολουθούν την ανάπτυξη στην ανάγνωση και την γραφή του παιδιού ..Ξεκινούν με άλλα λόγια με την σύνδεση ήχου –γράμματος . Η διδασκαλία της γλώσσας από γλωσσολογική άποψη αποτελείται από τέσσερα θέματα :τη φωνολογία που σχετίζεται με το φώνημα ,τη μορφολογία που αναφέρεται σένα μικρό κομμάτι λόγου με σημασία το μόρφημα, το συντακτικό και το σημαντικό μέρος . Κατά τη διδασκαλία της ορθογραφίας με αναπτυξιακές μεθόδους γίνεται εκπαίδευση στα δύο πρώτα θέματα στη φωνολογία και στη μορφολογία .

Έχουμε επίσης τις διορθωτικές μέθοδοι και τεχνικές

Αυτές χρησιμοποιούνται όχι σαν κομμάτι της πρώτης επαφής του παιδιού με την ορθογραφία , αλλά σαν αντισταθμιστική προσπάθεια στις δυσκολίες που τυχόν θα συναντήσουν .:

✚ **Πολυαισθητηριακές προσεγγίσεις** ορθογραφία εμπλέκει δραστηριότητες οπτικές , κινητικές , ακουστικές .Σύμφωνα με την παραπάνω διαπίστωση το παιδί θα πρέπει να είναι ικανό να αναγνωρίζει οπτικά και ακουστικά και να διακρίνει γράμματα και να έχει κινητικό έλεγχο για να γράψει την λέξη ,

✚ **Πολυαισθητηριακή προσέγγιση του Fernaid(1943):** Η προσέγγιση αυτή εμπλέκει οπτική ,ακουστική ,κινητική και απτική αίσθηση . Επικεντρώνεται στην ξεκάθαρη πρόσληψη της φόρμας της λέξης ,στην ανάπτυξη επαρκούς εικόνας της και τέλος στην ανάπτυξη της συνήθειας μέσω της επανάληψης της γραφής της λέξης , έτσι ώστε το κινητικό μοτίβο να γίνεται αυτόματα .Η προσέγγιση αυτή ακολουθεί τα εξής βήματα :

1. Η δασκάλα γράφει και λέει την λέξη .
2. Ο μαθητής ιχνηλατεί την λέξη στον αέρα , ενώ τη λέει .Γράφει τη λέξη στο χαρτί .
3. Ο μαθητής ξαναγράφει από μνήμης τη λέξη . Αν είναι σωστή τότε μπαίνει στο κουτί των λέξεων . Αν όχι τότε η διαδικασία αρχίζει από την αρχή .

2 . **μέθοδος Gillingham** :είναι μέθοδος προφορικής ορθογραφίας .Στηρίζεται στην χρήση ενός αλφαβητικού συστήματος και δίνει έμφαση στην άσκηση και την επανάληψη .Ξεκινά ο μαθητής από τις λέξεις όπου υπάρχει αντιστοιχία φωνημάτων –γραφημάτων. Αφού ασκηθεί στην ορθογραφία τέτοιων λέξεων περνά στις πιο περίπλοκες λέξεις που ομαδοποιούνται ανάλογα με το μοτίβο που ακολουθούν . Έπειτα γράφονται προτάσεις και ιστορίες με τις λέξεις που μαθεύτηκαν.

3. **Μέθοδος Horn:** η μέθοδος αυτή επιτυγχάνει την πρόοδο του μαθητή μέσω ανάκλησης , της προφοράς, της οπτικοποίησης, και της διόρθωσης της ανάγνωσης . Αν ο μαθητής κάνει λάθος κατά τη διάρκεια της παρακάτω διαδικασίας , καλείται να την επαναλάβει μέχρι το λάθος να μην επαναληφθεί.

4. **Εικονογραφημένες μέθοδοι:** Η ορθογραφία των λέξεων στην μέθοδο αυτή μαθαίνονται με τη βοήθεια εικονογραφημάτων . Η δασκάλα έχει επιλέξει από πριν τις εικόνες που θα χρησιμοποιηθούν και τις λέξεις . Γίνεται μια συζήτηση με τους μαθητές γύρω από τη σημασία της λέξης και αποφασίζεται ποια περίπου θα είναι η εικόνα . Φυσικά αυτή η συζήτηση είναι κατευθυνόμενη , αφού η δασκάλα έχει επιλέξει πιο πριν την εικόνα (Μαυρομάτη ,1995).Ζωγραφίζεται στον πίνακα σκίτσο που έχει σχέση με τη σημασία της λέξης και γράφεται αυτή πάνω του .Σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι να δημιουργηθεί ισχυρός μνημονικός δεσμός μεταξύ της λέξης και της εικόνας . (Pollock ,Waller)Η εικόνα ζωγραφίζεται στο τετράδιο κι εξηγείται σύντομα η σημασία της σαν σημασία και σαν φόρμα της λέξης .

5. **Φωνοοπτική μέθοδος:** Η κεντρική ιδέα αυτής της μεθόδου είναι να παρουσιάσει στον μαθητή απομονωμένα φωνήματα με τη χρήση εικόνων .Με αλλά λόγια η δασκάλα , προσπαθεί να συνδέσει ο μαθητής κάποιο δύσκολο φώνημα , που δεν μπόρεσε με την παραδοσιακή μέθοδο να εμπεδώσει , με την εικόνα κάποιου αντικειμένου του οποίου η ονομασία αρχίζει ή περιέχει το συγκεκριμένο φώνημα .Η σύνδεση αυτή δίνει την ευκαιρία στον μαθητή να θυμηθεί με την βοήθεια της εικόνας και να γράψει το σωστό φώνημα όταν πρέπει .

Εξειδικευμένες μέθοδοι και πρακτικές

Σ αυτή τη κατηγορία δημιουργήθηκαν μέθοδοι για να καλύψουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών που δεν μπορούσαν να καλύψουν οι παραδοσιακές μέθοδοι και τεχνικές . Οι μέθοδοι αυτές ανάλογα με την εμπλοκή της δασκάλας στην εξάσκηση μπορεί να είναι :

1. Καθοδηγούμενοι από την δασκάλα.
2. Με διαμεσολάβηση των μαθητών.
3. Με ημιανεξάρτητα του μαθητή .
 1. Καθοδηγούμενες από τη δασκάλα :είναι οι μέθοδοι κατά τις οποίες η δασκάλα δίνει τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγεί πλήρως τη διδασκαλία ,έχοντας μια πολύ ενεργητικά εμπλοκή σ αυτήν .οι μέθοδοι που ανήκουν σ αυτή την εμπλοκή είναι :
 - ✓ **Διδασκαλία βασισμένη σε κανόνες**
 - ✓ **Μέθοδοι μίμησης** :οι μέθοδοι μίμησης χρησιμοποιούνται συνήθως για να μάθουν παιδιά που απέτυχαν με την παραδοσιακή μέθοδο .Η δασκάλα προσφέρει και γράφει τη λέξη δειγματικά . Το παιδία κάνει το ίδιο αντιγράφοντας το μοντέλο διδασκαλίας μέχρι να μάθει τις λέξεις .
 - ✓ **Χρονική καθυστέρηση** :
 - ✓ **Δια μεσολάβηση των συμμαθητών** :Στις μεθόδους αυτές σ αυτή τη κατηγορία παίζουν σημαντικό ρόλο και στην ουσία αντικαθιστούν τη δασκάλα .
 - ✓ **Πάγιες και συνεχής λίστες λέξεων:** δίδονται λέξεις στους μαθητές τις οποίες μαθαίνουν κατά την διάρκεια της εβδομάδας .
 - ✓ **Αντέγραψε –κάλυψε –σύγκρινε:** Η λειτουργία της μεθόδους είναι προφανής από τον τίτλο . Δηλαδή ο μαθητής γράφει τη λέξη την οποία έχει δει στον πίνακα , την κρύβει , και την συγκρίνει .
 - ✓ **Με ημιαυτονομία τετοιές μέθοδοι είναι :**
 1. Με αυτοδιόρθωση

- ✓ **Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή:** τα τελευταία χρόνια η παραγωγή λογισμικού έχει στραφεί και στην εκπαίδευση ,υπάρχει κυκλοφορία προγραμμάτων που μπορούν να λειτουργήσουν εύκολα σαν βοηθοί στην μάθηση του παιδιού . Στο εξωτερικό υπάρχει αναξάρτητο λογισμικό για την μάθηση της ορθογραφίας Στην Ελλάδα βρίσκουμε τέτοια λογισμικά τα οποία εντάσσονται γενικά στην γλώσσα όπως Η <λογομάθεια > του κέντρου Επεξεργασίας Λόγου .Ο μαθητής καθοδηγείται σε ένα σημαντικό βαθμό αυτονομίας μια και καθοδηγείται από το κατάλληλο λογισμικό .
- ✓ **Κατευθυνόμενη άσκηση :** Στην προσέγγιση αυτή ο μαθητής έχει εκπαιδευτεί από την δασκάλα να κάνει κάποιες συγκεκριμένες ενέργειες στη σειρά έτσι ώστε ο μαθητής να καταφέρει να γράψει σωστά την λέξη .
- ✓ **Τεχνικές μελέτης δοκιμασίας :** Η ορθογραφία πολύ συχνά συνδυάζεται με την τεχνική της μελέτης και της δοκιμασίας . Δηλαδή δίδεται ένας αριθμός λέξεων ,που έχουν γίνει τα περισσότερα λάθη γίνεται η επανάληψη , τα παιδιά μελετούν και αργότερα γράφουν κριτήριο αξιολόγησης .

Παρουσίαση παραδειγμάτων από το βιβλίο της Ε δημοτικού:

- ▶ Προσπαθήστε να δώσετε στο τετράδιό σας ένα δικό σας ορισμό για την καθεμία. Με τη βοήθεια του λεξικού σας δείτε τι καταφέρατε. Διορθώστε και γράψτε το σωστό όπου κάνατε λάθος.

Συνθετικά	Σύνθετη λέξη
οίκος + γένος	οικόσημο
οίκος + δομή	οικοτεχνία
οίκος + πεδίο	οικοτροφείο
οίκος + σήμα	οικογένεια
οίκος + τέχνη	οικοσύστημα
οίκος + σύστημα	οικόπεδο
οίκος + τρέφω	οικοδέσποινα
οίκος + δέσποινα	οικοδόμος

Ο Γλάρος δίνει το κεντρικό σύνθημα. Κι εσείς, σαν γνήσια γλαροπούλια, χωριστείτε σε ομάδες και δημιουργήστε συνθήματα για την προστασία της θάλασσας, των ακτών, των λιμνών και των νησιών. Προσοχή στην ορθογραφία:

ΜΗ ΡΥΠΑΙΝΕΤ___
ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤ___ ΝΑ

ΜΗ ΡΥΠΑΙΝΕΤ___
ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤ___ ΝΑ

4. Ας θυμηθούμε ότι, ενώνοντας δύο λέξεις, μπορούμε να φτιάξουμε μια καινούρια σύνθετη λέξη. Μπορείτε να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με αυτές που σας δίνουμε παρακάτω και να γράψετε με απλά λόγια τη σημασία τους; Προσέξτε τις αλλαγές που χρειάζεται μερικές φορές να κάνουμε στη θέση του τόνου. Χρησιμοποιήστε το λεξικό σας:

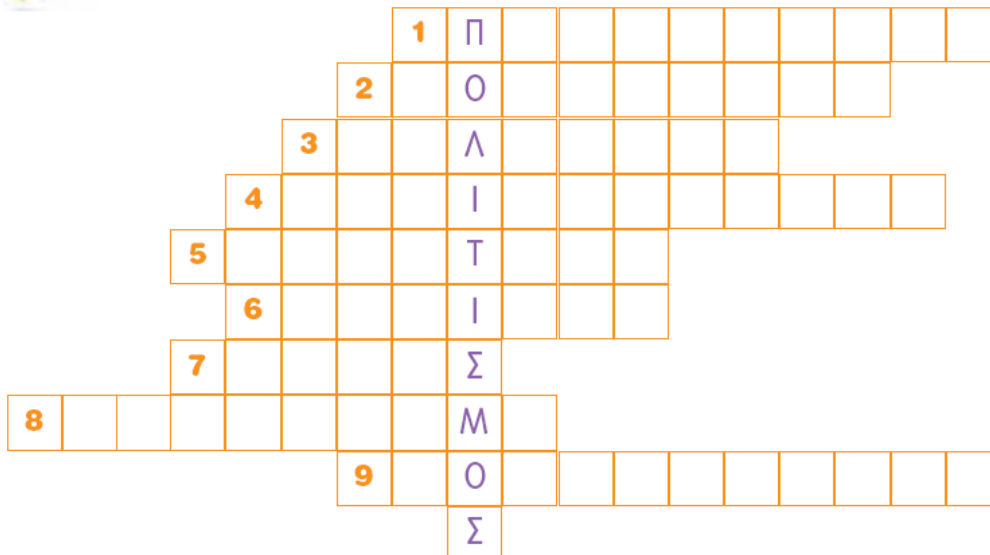
α' συνθετικό	β' συνθετικό	σύνθετες λέξεις	και η σημασία της
ήχος	γράφω		
ήχος	μόνωση		
ήχος	χρώμα		
ήχος	μέτρο		
ήχος	λήπτης		

- Διαλέξτε από τις λέξεις που φτιάξατε αυτές που ταιριάζουν και συμπληρώστε το κείμενο:

Το στούντιο είναι ένας χώρος με πολύ καλή _____ για να μην ακούγονται ήχοι από το περιβάλλον την ώρα της _____. Ο _____ είναι υπεύθυνος για την εγγραφή του ήχου μιας τηλεοπτικής εκπομπής ή μιας κινηματογραφικής ταινίας αλλά και για να _____ έναν ψηφιακό δίσκο (σιντί) μουσικής προσέχοντας την ποιότητα του ήχου. Στη διάθεσή του έχει πολλά όργανα, όπως το _____, με το οποίο υπολογίζει το ύψος, την ένταση και τη διάρκεια του ήχου.

4. Λύνουμε το σταυρόλεξο ψάχνοντας να βρούμε την οικογένεια της λέξης «πόλη».

Η ΛΕΞΗ ΟΔΟΣ

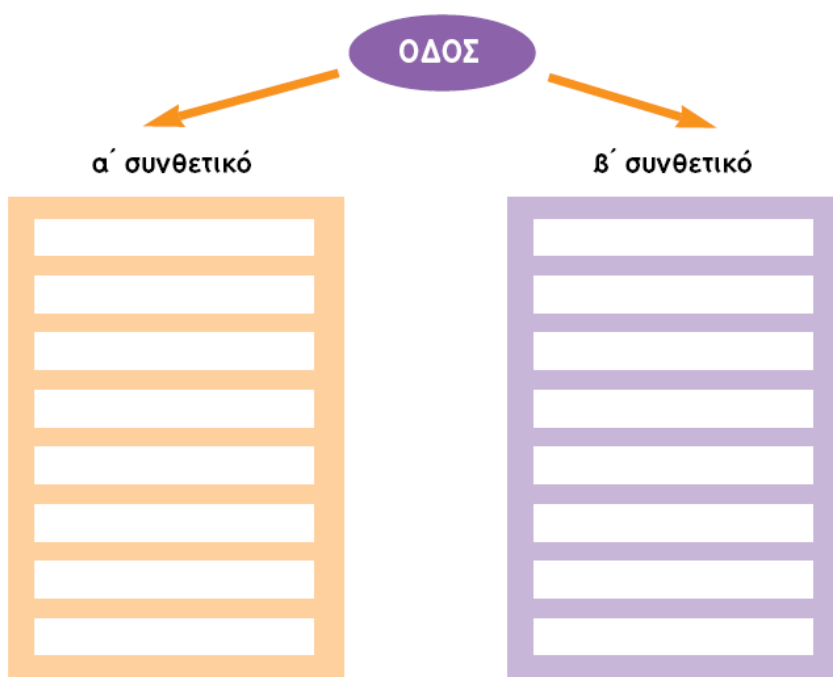
3. «Η λωρίδα εδάφους με κατάλληλο υπόστρωμα και σήμανση που επιτρέπει τη χειραία επικοινωνία, τη μετακίνηση πεζών, οχημάτων και εμπορευμάτων... Είναι από τις πιο "παραγωγικές" λέξεις της ελληνικής σε όλη τη διαδρομή της από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα....» [Λεξικό Μπαμπινιώτη]

Η λέξη **οδός** σχηματίζει μια πολύ μεγάλη οικογένεια με τη βοήθεια της σύνθεσης.

Ας δούμε τη σύνθεση:

α' συνθετικό	β' συνθετικό
οδηγός	άνοδος
οδοποιία	έξοδος
οδόστρωμα	αδιέξοδο

Εκτός από αυτές, μπορούμε με τη βοήθεια του λεξικού μας να βρούμε και πολλές άλλες:

6. (αφετηρία, τέρμα, στάση, σταθμός, γραμμή, αστικός)

Βάλτε τις λέξεις μπροστά από τους ορισμούς τους:

- _____ = το σημείο από όπου ξεκινάει σε τακτά διαστήματα ένα μεταφορικό μέσο
 _____ = αυτός που έχει σχέση με την πόλη
 _____ = το καθορισμένο δρομολόγιο μεταφορικού μέσου
 _____ = το μέρος όπου σταθμεύει ένα μέσο μαζικής μεταφοράς για να επιβιβάσει ή να αποβιβάσει επιβάτες
 _____ = το να σταθεί για λίγο ένα όχημα κάπου, χωρίς να βγει ο οδηγός του, για να επιβιβάσει ή να αποβιβάσει κάποιον
 _____ = η τελευταία στάση που κάνει ένα μεταφορικό μέσο

- Αναλύστε τις σύνθετες λέξεις που ανήκουν στην οικογένεια της λέξης **οδός**, προσπαθήστε να τις εξηγήσετε και ελέγξτε με τη βοήθεια ενός λεξικού τι καταφέρατε:

λέξη	α' σύνθετικό	β' σύνθετικό	σημασία	✓	✗
οδόστρωμα					
έξοδος					
άνοδος					
οδοκαθαριστής					
οδοποιία					

35

4. Η λέξη φίλος προέρχεται από το αρχαίο ρήμα *φιλώ*, που σήμαινε *αγαλώ*. Η οικογένεια της λέξης είναι πολύ μεγάλη.

Βάλτε τις λέξεις στο σωστό κουτί:

φιλόσοφος, φιλάργυρος, φιλικός, φιλόσοφος, φίλημα, φιλενάδα, φιλότιμος, φιλί, φιλόξενος, φιλόλογος, φιλικός, φιλόσοφος, φιλελεύθερος, φιλήσυκος, φιλεύω, φιλοδοξία, φιλόζωος, φιλάω, φιλιώνω, φιλειρηνικός, φιλάργυρος, φιλιώνω, φιλειρηνικός, φιλελεύθερος, φιλήσυκος, φιλεύω, φιλοδοξία, φιλόζωος, φιλάω, φιλόλογος, φιλικός, φιλόσοφος, φίλημα, φιλενάδα, φιλότιμος, φιλί, φιλόξενος

και σε πλήγώνουε βαθιά χωρίς να το κατένε.

1. Οι μαντινάδες είναι δίστιχα με δεκαπεντασύλλαβους ομοιοκατάληκτους στίχους που φτιάχνουν αυθόρμητα οι Κρητικοί και σχολιάζουν κάτι που υπάρχει γύρω τους ή περιγράφουν αυτά που αισθάνονται. Περιέχουν πολλές τοπικές λέξεις (ιδιωματικές).
 ς παραπάνω μαντινάδες βρείτε τις ιδιωματικές λέξεις και γράψτε στο τετράδιό σας τη σημασία τους.

4. Στα παραπάνω τραγούδια συναντήσατε λέξεις σε **-ία**, **-ιά** και **-εία**. Θυμάστε γιατί άλλοτε έχουμε **ι** και άλλοτε **ει**;

η πολιτ__α (από αρχαία λέξη, που σχηματίστηκε από το ρήμα *πολιτεύω* - σήμερα υπάρχει μόνο το *πολιτεύομαι*) => θυμάμαι: ρήμα σε **-εύω** σχηματίζει θηλυκό ουσιαστικό σε **-εία**, π.χ. *γοπτεύω* - *γοπτεία*, *μαγεύω* - *μαγεία*, *μαντεύω* - *μαντεία*
 η πλατ__α (αρχαία λέξη, που ήταν επίθετο: *πλατύς*, *πλατεία*, *πλατύ* - τώρα το θηλυκό *πλατεία* είναι ουσιαστικό [από τη φράση *πλατεία οδός* = πλατύς δρόμος] και το επίθετο έγινε *πλατιά* και γράφεται με **ι**)
 η αλήθ__α (αρχαία λέξη), όπως και *ασθένεια*, *διάρκεια*, *συνήθεια*, που σχηματίστηκαν από επίθετα σε **-ης**: *αληθής*, *ασθενής*, *διάρκης*, *συνήθης*
 η κοινων__α (αρχαία λέξη, που σχηματίστηκε από το ρήμα *κοινωνώ*, όπως και η *επιθυμία* από το *επιθυμώ*)
 η βραδ__ά (αρχαία λέξη, που ήταν επίθετο: *βραδύς*, *βραδεία*, *βραδύ* [αργός] - η *βραδιά* προέρχεται από τη φράση *βραδεία ώρα*)

Παρατήρηση : Αυτό το οποίο παρατηρούμε στις διαδικασίες εκμάθησης του λεξιλογίου και της ορθογραφίας είναι ότι αυτό οργανώνεται με βάση τις ενότητες τις οποίες διδάσκονται. Ας πάρουμε την πρώτη περίπτωση μας η οποία είναι σχετική με το περιβάλλον. Ο μαθητής καλείται να γράψει και να βρει την κατάληξη των λέξεων που είναι σχετικά με το θέμα μας. Εδώ έχουμε διδασκαλία καταληκτικής ορθογραφίας. Το γεγονός ότι το λεξιλόγιο εντάσσεται σε ένα θεματικό λεξιλόγιο, πιστεύω ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς δίδεται μια κατευθυντήρια γραμμή, η οποία είναι αρκετά βοηθητική. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η διδασκαλία της ορθογραφίας δεν αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι αλλά γίνεται τμήμα της γλωσσικής διδασκαλίας.

Βιβλίο δασκάλου:

Όσον αφορά την ορθογραφία και το λεξιλόγιο, εκτός των ασκήσεων που περιέχονται στα εγχειρίδια, η διδασκαλία τους ενσωματώνεται στη γλωσσική διδασκαλία με κάθε ευκαιρία και σύμφωνα με τις προτεραιότητες της κάθε ενότητας. Δίνεται έμφαση στις περιπτώσεις των συχνών και κοινών σφαλμάτων. Για συμπληρωματικές ασκήσεις ο μαθητής μπορεί να χρησιμοποιεί ένα ξεχωριστό τετράδιο.

Αυτό το οποίο παρατηρούμε είναι ότι η διδασκαλία της ορθογραφίας δεν αποτελεί ένα ξεχωριστό κομμάτι όπως ας πούμε η γραμματική αλλά ενσωματώνεται περίτεχνα στη διάρκεια της γλωσσικής διδασκαλίας. Πράγμα το οποίο σημαίνει ότι δεν δίνεται η πρέπουσα και αναγκαία βαρύτητα η οποία χρειάζεται για να κατανοήσει ο μαθητής τη σπουδαιότητα της.

Βιβλίο μαθητή –ενδεικτικά παραδείγματα:

5. Ο υπολογιστής «θύμωσε» και αρνείται να γράψει δυο ίδια γράμματα στη σειρά. Βρείτε ποιες λέξεις χρειάζονται διόρθωση.

Το προηγούμενο Σάβατο έφτασε στο σπίτι μας ένα γράμα από τον παπού μου που μένει μόνιμα λίγο έξω από τη Θεσσαλονίκη. Μας καλούσε να περάσουμε οικογενειακώς λίγες ημέρες μαζί του και να απολαύσουμε τις τελευταίες ηλιόλουστες μέρες δίπλα στη θάλασα. Πώς θα μπορούσαμε να απορίψουμε μια τέτοια πρόταση, ένα διάλειμα ξεγνοιασιάς σε καθαρό περιβάλλον; Αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε με το τρένο για να χαρούμε τη διαδρομή και συνεννοηθήκαμε μαζί του για τις τελευταίες λεπτομέρειες.

Την επόμενη μέρα, φτάσαμε από νωρίς στο σταθμό και περιμέναμε την αναχώρηση της αμαξοστοιχίας. Όταν ανεβήκαμε στο τρένο, διαπιστώσαμε ότι οι θέσεις μας ήταν κατειλημένες, αλλά ευτυχώς το πρόβλημα λύθηκε εύκολα. Σε λίγο τα μεγάφωνα έκαναν έκκληση να απομακρυνθούν όλοι από την άκρη της αποβάθρας, γιατί το τρένο ήταν έτοιμο να ξεκινήσει.

κείμενο της συγγραφικής ομάδας

5. Αυτές οι αγγελίες πολύ περίεργες είναι! Δε φτάνει που οι προτάσεις τους είναι ελλειπτικές, έχουν και συντομογραφίες. Γιατί άραγε τις χρησιμοποιούμε; Μπορείτε να βρείτε τι σημαίνουν οι παρακάτω;

Τ.μ.

2υ/δ

2ου ορόφου

6.α. Στο κρυπτόλεξο κρύβονται 8 λέξεις που έχουν σχέση με την κατοικία. Προσπαθήστε να τις βρείτε.

Ε Ε Ε Ε Ε Ε Ε Ε Ε Α Α Α Α Ε Α Α Α
 Π Ο Λ Υ Κ Α Τ Ο Ι Κ Ι Α Α Α Α Ν Α Α Α
 Α Ρ Δ Φ Γ Α Α Κ Λ Ο Ψ Ο Ε Α Α Ο Α Α Α
 Α Ο Σ Δ Γ Η Ρ Κ Δ Ι Α Χ Ε Ι Ρ Ι Σ Τ Η Σ
 Α Φ Α Ι Α Α Α Α Ν Α Η Κ Α Α Κ Α Α Α Α
 Α Ο Α Φ Α Α Τ Α Α Ο Α Ε Κ Ν Α Ο Α Α Α Α
 Α Σ Α Ν Α Α Σ Α Α Χ Α Σ Δ Ν Α Σ Α Α Α Α
 Α Α Α Ε Δ Ι Α Μ Ε Ρ Ι Σ Μ Α Α Α Α Α Α Α
 Σ Σ Σ Χ Σ Σ Σ Σ Σ Η Α Α Α Α Α Α Α Α Α
 Δ Φ Γ Η Ξ Κ Λ Α Σ Σ Α Σ Δ Φ Γ Η Η Ξ Κ Λ
 Α Ε Ρ Τ Υ Θ Ο Α Α Τ Α Α Α Α Α Α Α Α Α Α
 Ζ Χ Ψ Ε Ν Ο Ι Κ Ι Α Σ Τ Η Σ Ο Ο Ο Ο Ο

β. Συμπληρώστε κάθε πρόταση από τις παρακάτω με τη λέξη που ταιριάζει. Συμβουλευτείτε το λεξικό σας.

Οι θα πρέπει να καταβάλλουν μηνιαία το ενοίκιο στον του διαμερίσματος. Οι μπορεί να χρειαστεί να αλλάζουν σπίτια συχνά γιατί το σπίτι που μένουν δεν τους ανήκει, ενώ οι μπορούν να μείνουν στο σπίτι που έχουν αγοράσει ή να το νοικιάσουν σε κάποιους άλλους ή να το πουλήσουν. Ο είναι υπεύθυνος για τη συντήρηση της πολυκατοικίας. Τα πληρώνονται κάθε μήνα από τους ή από τους των διαμερισμάτων.

γ. Συμπληρώστε το κείμενο τοποθετώντας τη φράση που βρίσκεται κάθε φορά στην παρένθεση στη σωστή πτώση και στο σωστό αριθμό:

Οι (κοινόχρηστος χώρος) χρησιμοποιούνται από όλους τους ενοίκους της πολυκατοικίας. Τα προβλήματα που δημιουργούνται μεταξύ των ενοίκων λύνονται συνήθως με τις (απλή σύσταση) του διαχειριστή. Οι πιο (συχνή περίπτωση) παρεξηγήσεων είναι το τίναγμα των καλιών από τους ενοίκους των επάνω ορόφων. Η ανάγνωση του κανονισμού της πολυκατοικίας, όπου ρυθμίζονται οι (καθημερινή λεπτομέρεια), θα λύσει (πολλή παρεξήγηση).

Αξιολόγηση των σχολικών εγχειριδίων από άποψη λεξιλογίου.

Μέτα από την έρευνα μας πάνω στα σχολικά εγχειρίδια διαπιστώσαμε ότι η ορθογραφία και γενικότερα η διδασκαλία του λεξιλογίου κατέχει εξέχοντα ρόλο στη διδασκαλία .όπως όλοι γνωρίζουμε η καλή άρθρωση και ακρόαση υποστηρίζει την εκπαίδευση στην τόσο σημαντική για την πρόοδο της ορθογραφίας διάκριση των φθόγγων .(Otto Scober ,Η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο ,σ.221).Και προτού οι ορθογραφικοί κανόνες αποτελέσουν θέμα συζήτησης ξεκινούν από τα παιδιά προσπάθειες επίλυσης των προβλημάτων της ορθογραφίας.. Η διδακτική προσέγγιση η οποία χαρακτηρίζει την ορθογραφία είναι η εμπειρική ορθογραφία η οποία θα λέγαμε αναγνωρίζει τη σημασία του αυθόρμητου , επικοινωνιακού πειραματισμού με το γραπτό λόγο .Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι παρουσιάζεται μια νέα οπτική που δεν είναι πια προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα αλλά στην διαδικασία και δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, πρόκειται για μια αυτοκατασκευαστική δραστηριότητα . Αυτό το οποίο θα λέγαμε υπολείπεται από αυτήν την διδασκαλία της ορθογραφίας , είναι η αιτιολογημένη ορθογραφία όπου πέρα από το γεγονός ότι η ορθογραφία συνδέεται μέσω κάθε ενότητας με τα άμεσα ενδιαφέροντα του παιδιού παίζει ιδιαίτερο ρόλο η διαμόρφωση των χαρακτηριστικών ορθογραφικών κανόνων. Τα παιδιά καλούνται να μάθουν τις εξής κανονικότητες :

1.Σε επίπεδο φθόγγων :σχέση φθόγγων –ψηφίων :γραφή σύμφωνη με τους φθόγγους , γραφή μη σύμφωνη με τους φθόγγους.

2.Επίπεδο λέξεων : γραφή της λεκτικής ρίζας , γραφή με κεφαλαία γράμματα.

3.Επίπεδο πρότασης :σημεία στίξης που σηματοδοτούν το τέλος της πρότασης. Επίσης γίνεται φανερό ότι η γραμματική συνδέεται άμεσα τα ορθογραφικά φαινόμενα .

Τέλος με μια πρόταση θα λέγαμε ότι η διδασκαλία της ορθογραφίας στο δημοτικό σχολείο εστιάζεται υπέρ μιας

φυσικής προσέγγισης μέθοδο κατά την παρατήρηση των γλωσσικών μέσων και των επιδράσεων τους , ενώ έχει ως στόχο της μια σε πιο αυξανόμενο βαθμό ολοένα πιο συνειδητή χρήση της γλώσσας. Αυτά τα οποία μπορεί να συμπεράνει κάποιος είναι τα εξής :

- Στο γλωσσικό μάθημα η έμφαση δίδεται κυρίως στις δομές και στο περιεχόμενο της γλώσσας . Η ορθογραφία σε αντίθεση με την παραδοσιακή αντίληψη φαίνεται να είναι δευτερεύοντα και σε κάθε περίπτωση όχι άξιο λόγου τομέα αυτό βέβαια έρχεται σε αντίθεση με τις πεποιθήσεις της κοινωνίας μας η οποία προστάζει την εκμάθηση της ορθογραφίας καθώς είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνικοποίηση και την διευκόλυνση του ατόμου στην καθημερινή του ζωή .
- Η διδασκαλία της ορθογραφίας γίνεται με ένα περιστασιακό και ευκαιριακό τρόπο . Οι λέξεις για την καρτέλα και το γράφω και μαθαίνω εξυπηρετούν αρχικά άλλους στόχους και δευτερευόντως την ορθογραφίας . κατά συνέπεια δεν συνδέονται οργανικά με τον τομέα αυτό και δεν εμφανίζουν ειρμό και λογική ακολουθία .
- Τόσο τα Α.Π. όσο και τα βιβλία δασκάλου δεν αναφέρονται σε ξεκάθαρες οδηγίες για τον τρόπο με τον οποί θα διδαχθεί η ορθογραφία .
- Η διδασκαλία της ορθογραφίας όπως επιχειρείται συνιστά μια διαδικασία διαισθητικού μηχανικού τύπου που αφορά μάλιστα μεμονομένου τύπου στοιχεία και όχι μια δραστηριότητα συνειδητοποίησης συστηματικών μηχανισμών που σχετίζονται με τη γραμματική η το λεξιλόγιο (Ναπολέων Σπ.Μήτσης ,*Η διδασκαλία της γλώσσας υπό το πρίσμα της επικοινωνιακής προσέγγισης ,Εισαγωγή στην θεωρία και στις τεχνικές του επικοινωνιακού μοντέλου.*)

ΠΑΡΑΘΕΣΗ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ -ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗΣ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ.

Οι ασκήσεις οι οποίες θα παραβληθούν θα έχουν άμεση σχέση με την γραμματική και το λεξιλόγιο , θα καλύπτουν ευρεία γκάμα των τάξεων και θα αφορούν την δικαιολογημένη ή αιτιολογημένη ορθογραφία , η οποία εκλείπει από τα σχολικά εγχειρίδια την παρούσα περίοδο . Επίσης μετά από τις ασκήσεις θα παραβληθούν ορισμένες δραστηριότητες με τις οποίες μπορούμε να εμπλουτίσουμε της δραστηριότητες μας στο μάθημα της ορθογραφίας και βέβαια να ενθαρρύνουν τους μαθητές στην εκμάθηση της ορθογραφίας .

1. Εξηγώ την ορθογραφία των κοκκινισμένων γραμμάτων στις λέξεις που ακολουθούν:

Π.χ. Σκέψη : Είναι θηλυκό , στην ονομαστική ενικού ,η σκέψη.

Όπως :η τάξη , η λέξη

Μανάβης:

Δάση :

Γιατροί:

Φωνών:

2.Συμπληρώνω ότι λείπει:

Απλώνω: το άπλ_μα , η απλ_στρα , η ξαπλ_στρα ,ξαπλ_νω

Παγώνω: το πάγ_μα ,το παγ_το , η παγ_νιά

Στρώνω : το στρ_μα , το στρ_σιμο ,η στρ_ση ,στρ_τος.

3.τα ρήματα σε –ωνω π.χ. ενώνω ,ενημερώνω

Βρίσκω ποια ρήματα σε ώνω παράγονται από τα παρακάτω ουσιαστικά και τα γράφω στην ενεργητική και την παθητική φωνή .

Ουσιαστικό ενεργητική φωνή παθητική φωνή

Ο απλός:

Ο διπλός :
 Ο αθώος :
 Το καρφί :
 Το λάδι:
 Το στεφάνι:

4. Διαβάζω τη μετοχή του ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

Ρωτώντας πας στην πόλη .

Έφυγε τρέχοντας .

Τρώγοντας έρχεται η όρεξη .

Γράφω-γράφοντας, ρωτώ-ρωτώντας

(κανόνας: όταν η κατάληξη της μετοχής στην ενεργητική φωνή τονίζεται στο (Ο) ,τότε το -ώντας γράφεται με (ω),ενώ όταν δε τονίζεται γράφεται με (ο),-οντας)

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των μετοχών του ενεστώτα της ενεργητικής φωνής :

Οριστική μετοχή

Τρέχω τρέχοντας

Δίνω

Παίρνω

Βγαίνω

Ντύνω

Καθαρίζω

Φεύγω

Πηγαίνω

Στέλνω.

5.-τηρας,-τηρι-τήριο

**είμαι πειραχτήριο,
κλείνω τον ανεμιστήρα
και βουλώνω τον νιπτήρα .**

**είμαι πειραχτήριο
κλείνω το πλυντήριο
δεν πάω γυμναστήριο .**

**είμαι πειραχτήριο
χάλασα το ξυπνητήρι
έσπασα και ένα ποτήρι .**

(κανόνας: τα ουσιαστικά που λήγουν σε- **τηρας,-τηρι-**
τήριο, γράφονται με **-η**)

Συμπληρώνω τα ουσιαστικά :

Ανεμίζω :

Κινώ :

Λάμπω :

Ζώνω :

-τηρι

Ξυπνώ:

Κλαδεύω :

Πειράζω :

-τηριο

Γυμνάζω :

Απολύω :

Δικάζω :

6.κανόνας : Τα ρήματα που στον ενεστώτα τονίζονται στο -ω τον αόριστο σε -ήσα και τα παράγωγα τους ουσιαστικά και επίθετα σε -ήμα ,-ητής -ήτος π.χ μέτρω -μέτρησα : το μέτρημα , ο μετρητής ,η μέτρηση ,τα μετρητά .

Ενεστώτας αόριστος ουσιαστικά

Κουβαλώ : κουβάλ_σα, το κουβάλ_μα ,ο
κουβαλ_της

Ξυπνώ: ξύπν_σα, το ξύπν_μα

Νικώ : νίκ_σα, ο νικ_της

Τηλεφωνώ: τηλεφών_σα, το τηλεφών_μα , ο
τηλεφωνήτ_ς

7.Ο ενεστώτας των ρημάτων που δε τονίζονται στο -ω.

Τα ρήματα που στον ενεστώτα δεν τονίζονται στο -ω σχηματίζουν τη κατάληξη αόριστου με -η.

Π.χ. σβήνω- έσθησα

Εξαιρ: κλείνω - έκλεισα ,

Ενεστώτας αόριστος

Εγώ σβήνω:

Εγώ στήνω:

Εγώ αφήνω

8.Η παρακάτω άσκηση αφορά δομές οι οποίες καθιστούν πρόδηλη τη μορφική –φωνημική δομή των ορθογραφικών μας κανόνων .Αποτελεί εξάσκηση των μαθητών πάνω στο ορθογραφικό φαινόμενο των διπλών συμφώνων :

Χάνσελ και Γκρέτελ :

Όταν τα αδέρφια εγκατέλειψαν το δάσος ήταν ακόμα φωτεινά . Ξαφνικά όμως ήρθε μια φριχτή καταιγίδα . Άστραφτε και βροντούσε .Γρήγορα κρύφτηκαν σένα σοκάκι . Εκεί βρήκαν μια καλύβα στην οποία δεν ήταν κανείς μέσα. Το κλειδί ήταν στην κλειδαριά . Μπήκαν μέσα γιατί είχαν ανοίξει οι καταρράκτες του ουρανού .

1. Ένα παιχνίδι με κάρτες :τρεις παίκτες . Ο καθένας περιλαμβάνει ένα φύλλο εργασίας στο οποίο είναι αναγραμμένες οι λέξεις οποίες εμπεριέχουν είτε διπλά σύμφωνα είτε λέξεις οι οποίες είναι συνώνυμες . Στο κέντρο του τραπέζιού υπάρχουν οι λέξεις προς εκμάθηση. Ο κάθε παίκτης διαλέγει με τη σειρά του μια κάρτα και φωνάζει το περιεχόμενο της .Οι παίκτες εξετάζουν το φύλλο εργασίας τους για να βρουν μια παρόμοια Εκείνος που βρίσκει τη λέξη θα πρέπει να κάνει μια πρόταση .

Δραστηριότητες παιχνιδιών

Ενότητα :Μαθαίνω πως γράφονται τα άρθρα και οι καταλήξεις των ουσιαστικών και των επιθέτων

Τι χρειαζόμαστε: χαρτόνια κανσόν σε διάφορα χρώματα ,πλαστικό ζυμαράκι ,χρωματιστούς μαρκαδόρους.

Διαδικασία :κόβουμε καρτέλες και γράφουμε σε κάθε καρτέλα ένα από τα τρία άρθρα .

Δίνουμε στους μαθητές τις καρτέλες και τους ζητάμε να τις κολλήσουν μπροστά στα αντικείμενα στην τάξη με το γένος που φανερώνουν το κάθε άρθρο .Για κάθε γένος μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε διαφορετικό χρώμα και μαρκαδόρο.

2^η : Μαθαίνω πως γράφονται οι παραγωγικές καταλήξεις των ουσιαστικών και των επιθέτων .

Η πρώτη δραστηριότητα βοηθά αποτελεσματικά στην κατανόηση της παραγωγής των λέξεων

Τι χρειαζόμαστε: χαρτόνια κανσόν σε διάφορα χρώματα .

κόκκινους και μπλε μαρκαδόρους

Εκτέλεση: κόβουμε χαρτονένιες στις οποίες γράφουμε ορισμένες παραγωγικές καταλήξεις και επιθήματα λέξεων και ορισμένα θέματα λέξεων . Αφήνουμε καρτέλες ,άγραφες για να χρησιμοποιηθούν στη δημιουργία και άλλων οικογενειών λέξεων .

3^η : φτιάχνουμε καρτέλες στις οποίες γράφουμε τους τύπους των ρημάτων που δεν δυσκολεύουν τα παιδιά στην ορθογραφία :

Λύνεις ,γράφει, παίζουμε ,

Τα παιδιά για κάθε καρτέλα ,πρέπει να πουν τη προσωπική αντωνυμία που αντιστοιχεί και να φτιάξουν πρόταση . Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να επαναληφθεί πολλές φορές γράφοντας τις λέξεις στον πίνακα .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1.Σχολικά εγχειρίδια του δημοτικού Ε και ΣΤ δημοτικού ,Ο.Ε.Δ.Β.**
- 2.Εγχειρίδιο δασκάλου Ε-ΣΤ δημοτικού.**
- 3. ΑΠΣ για τα σχολικά εγχειρίδια της γλώσσας Ε,ΣΤ δημοτικού .**
- 4.Η διδασκαλία της γλώσσας υπό το πρίσμα της επικοινωνιακής προσέγγισης-εισαγωγή στη θεωρία και τις τεχνικές του επικοινωνιακού μοντέλου ,Ναπολέων Σπ. Μήτσης ,εκδόσεις Gutenberg,Αθήνα ,2007.**
- 5.Ορθογραφική μάθηση στο δημοτικό –μια εμπειρική έρευνα ,Αθανάσιος Γκότοβος ,εκδόσεις Gutenberg,Αθήνα 1992.**
- 6.Μαθήματα ορθογραφίας ,Νίκος Γ.Γκώνιας –Δήμητρα Ραπτοπούλου ,εκδόσεις Πατάκη ,Αθήνα .**
- 7.Η διδασκαλία του γλωσσικού μαθήματος στο δημοτικό σχολείο ,Otto Schober, μετάφραση Ν.Κωνστατνινίδης ,
Ε. Γεμεντζή ,Ε.Νούσια ,,εκδόσεις τυποθύτω –Γιώργος Δαρδάνος ,Αθήνα 2006.**
- 8.Ορθογραφώ-θέματα γραμματικής και ορθογραφίας στην Δ,Ε,ΣΤ Δημοτικού, Μανώλης Αρχοντάκης, εκδόσεις Καστανιώτη ,Αθήνα 2007.**